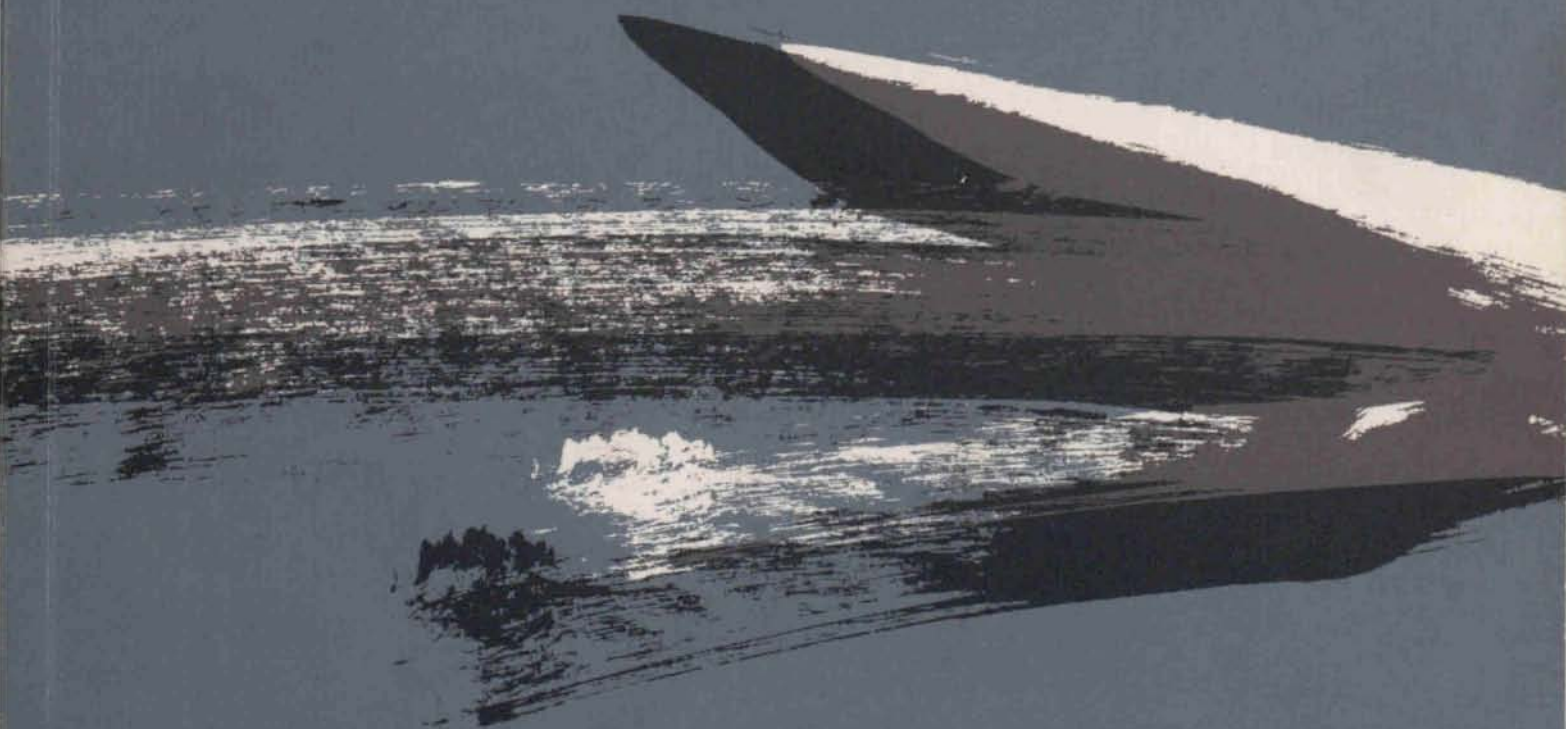

CZAS

↓
CZAS

KSIAŻNICA KARKONOSKA
58-500 Jelenia Góra, ul. Bankowa 27

900009088

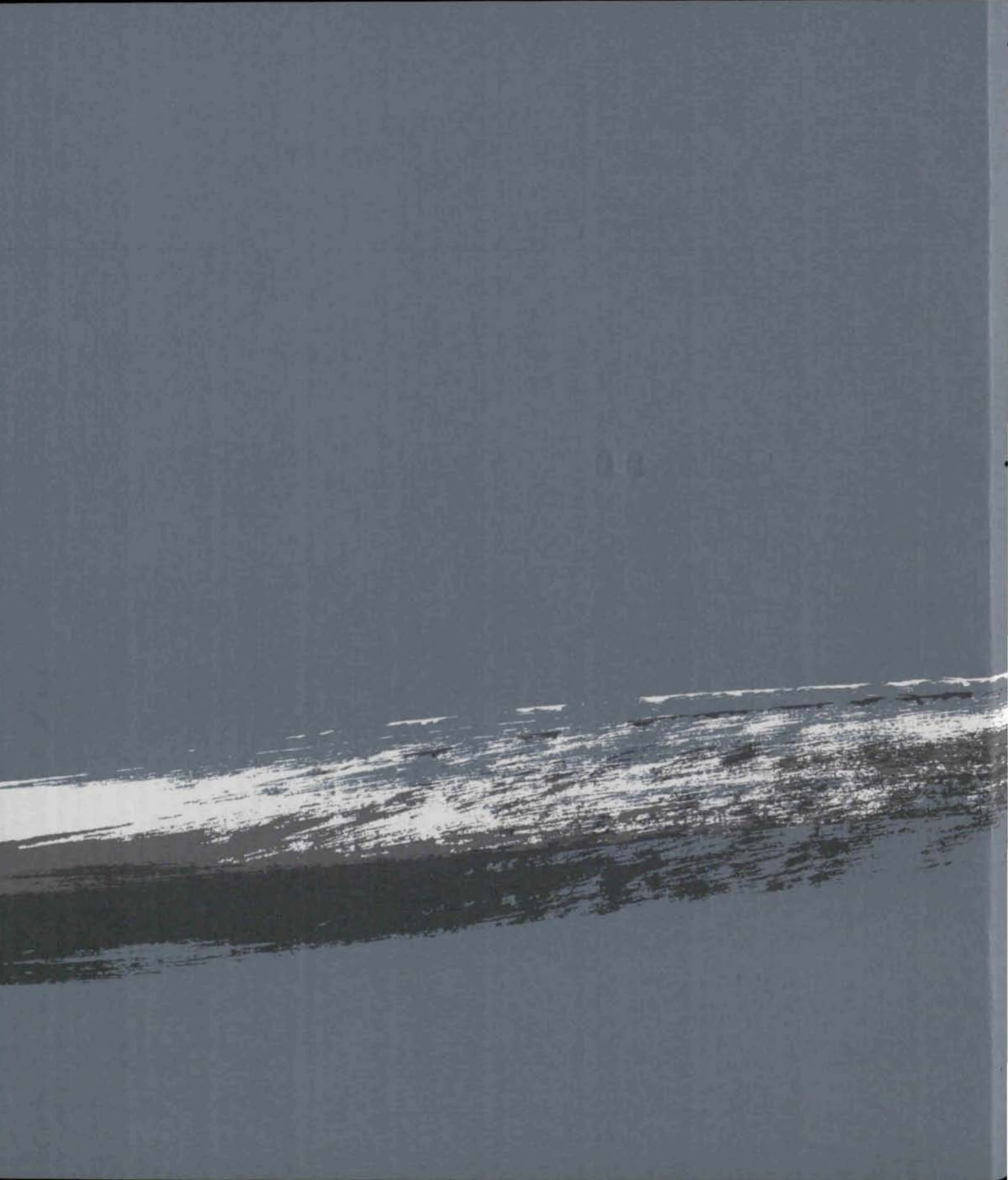

Czas / čas

CZAS / ČAS

Jelenia Góra 2018

ANOWA32

Plener „Czas” / Sympózium Čas, Chelmsko Śląskie 25-29.09.2017

111

Pojmowanie czasu jest jednym z najbardziej niejasnych, skomplikowanych procesów przynależnych ludzkiej świadomości. Rozmaitość sposobów ujmowania czyni niemożliwym objaśnienie kategorii czasu w jeden, uniwersalny system. Jak już zauważył św. Augustyn, zagadka jego istnienia lub nieistnienia polega na tym, że nie istniejąc jako byt substancjalny lub procesualny, czas jest jednym z formalnych warunków wszelkiego możliwego doświadczenia. Powszechnie wykorzystywane jest rozróżnienie na czas fizyczny (naukowy) oraz antropologiczny, będący pochodną ludzkiego doświadczenia. Spośród rozmaitych interpretacji czasu najbardziej praktyczne wydają się te, które, ujmując w nawias ściśle istotowy charakter czasu, sprowadzają go na równi z przestrzenią do funkcji utylitarnych, umożliwiających człowiekowi podstawową orientację w świecie. Warto jednak wskazać na względność takiego podejścia i w zarysie choćby uczynić próbę ujęcia istoty czasu podług osiągnięć nowożytnej nauki. Trzeba więc przypomnieć, iż główną osią dyskursu wokół pojęcia czasu był słynny spór pomiędzy Izaakiem Newtonem a Gottfriedem Leibnizem. Newton był przekonany, że czas i przestrzeń to kategorie absolutne, istniejące same w sobie, autonomiczne i niezależne od czynników zewnętrznych. Zgodnie z takim podejściem można sobie wyobrazić Wszechświat jako pusty, w którym nie znajdują się żadne ciała materialne, a mimo to egzystują w nim czas i przestrzeń. W ujęciu Leibniza czas i przestrzeń mają naturę relacyjną, to znaczy, iż mogą istnieć tylko jako relacje konkretnych obiektów. Istotne ujęcie czasu zaproponował Immanuel Kant, który początkowo uznawał, podobnie jak Leibniz, że czas i przestrzeń są relacyjne. Ostatecznie jednak zbliżył się w swoich poglądach do teorii Newtona, uznając je za kategorie absolutne, twierdząc, że czas i przestrzeń nie należąc do świata materialnego, są formami poznania, sposobami, w jaki ludzki umysł układa, grupuje i porządkuje docierające do niego wrażenia. Kategorie te są więc bardziej dyspozycjami umysłu niż niezależnymi bytami. Te formy poznania uznał za wyobrażenia a priori, to znaczy jako obiektywnie wbudowane w ludzki aparat poznawczy. Niepodobna usunąć ich z myśli, chociaż można je sobie przedstawić bez towarzystwa jakichkolwiek przedmiotów.

Piotr Komorowski

Celebrowanie czasu

Współczesna fizyka zdaje się nie ufać intuicyjnemu pojmowaniu natury czasu, traktując go jako względny i elastyczny. Według Einsteina granica między przeszłością, teraźniejszością i przyszłością jest iluzją. Jedną z ciekawszych współczesnych koncepcji czasu proponuje brytyjski fizyk Julian Barbour, eliminujący czas w fizycznym obrazie świata. W swojej teorii radykalizuje koncepcję Leibniza, uznając, że tym, co rzeczywiście istnieje, są zdarzenia, a czas stanowi jedynie ich uporządkowanie. W koncepcji tej nie istnieje np. pojęcie teraz rozumiane jako punkt czasowy następujący po tym, co właśnie minęło i poprzedzające to, co zaraz nastąpi. Teraźniejszość jest wypadkową wszelkich możliwych konfiguracji przestrzennych, zatem czas, podobnie jak u Einsteina, jest iluzją. Jednakże ludzki umysł zdaje się rejestrować różne teraz, porządkując je według swojej natury, powodując wytworzenie w świadomości chronologii zdarzeń. Nasze poczucie czasowości wzmacniają tzw. kapsuły czasu, czyli zapisy tego, co uważamy za istniejące w przeszłości. Służą temu świadectwa geologiczne, przekazy słowne, obrazy, a zapewne w szczególny sposób — fotografie. Również nasza pamięć może być taką kapsułą, zamrażającą konfiguracje obiektów, które niegdyś postrzegane były jako teraz. W naszych mózgach — twierdzi Barbour — nadbudowuje się prawidłowość określana mianem strzałki czasu, chociaż nie odpowiada jej żadne prawo fizyki, zaś neurobiologia i psychologia stoją na stanowisku, że to, co postrzegamy i zapamiętujemy, jest raczej wytworem, niż odbiciem rzeczywistości.

Chociaż na temat czasu wypowiada się niemal każdy system filozoficzny, a nauka stosuje swoje aktualne zdobycze do kolejnych prób uchwycenia jego istoty, to obydwie dziedziny poznania nie sformułowały jeszcze ostatecznego sądu w tej kwestii i zapewne nie nastąpi to zbyt szybko. Kolejne teorie są dowodem na spekulatywny charakter ludzkiego umysłu, przybliżając nie tyle ostateczne wyjaśnienie natury czasu, ile aktualny stan wiedzy, a często jedynie hipotetyczne założenia dotyczące jego natury. Być może ostateczne odsłonięcie tajemnicy czasu wymyka się naszym możliwościom pojmowania i nigdy nie będzie nam dane poznać prawdy, która na zawsze pozostanie nieosiągalna. Jakby nie było, warto i należy pojmować czas nie tylko w kontekście bieżącej egzystencji, ale zdawać sobie sprawę z jego ukrytej autonomii, szczególnie zaś doceniać jego rolę w kształtowaniu świadomości.

Z punktu widzenia wspomnianej praktyczności w pojmowaniu roli i znaczenia czasu można dla uproszczenia przyjąć dwie modelowe sytuacje. Pierwsza twierdzi, iż istniejemy obiektywnie, a czas przepływa przez nas. To my jesteśmy podmiotem istnienia, a czas niejako pasożytuje na nas. Druga zdaje się twierdzić, że nasza egzystencja zawarta jest w czasie, w którym podróżujemy, tak samo, jak wszystkie inne obiekty materialne i mentalne. W tym przypadku czas jest podmiotem bytu, a więc nie istnieje on w nas i poprzez nas, lecz to my istniejemy w nim, analogicznie, jak w przestrzeni. Przyjęcie którejs z przytoczonych perspektyw może być równie zasadne i zależy jedynie od naszych subiektywnych skłonności ku jednemu lub drugiemu stanowisku. Być może jest też tak, iż obydwie sytuacje zachodzą równolegle.

Z punktu widzenia ujęcia antropologicznego kojarzenie istoty czasu z naturą procesu, a więc z uporządkowanym ciągiem zdarzeń, jest najczęściej stosowaną możliwością jego ujmowania, stosunkowo często reprezentowaną w sztuce i literaturze. Fenomen przemijania, tak znamienne przez nas odczuwany, jest podstawowym wymiarem egzystencji, eksponującym skończoność każdego bytu. Skoro tak trudno pogodzić się ze swoim kresem, nasze własne przemijanie ujmujemy najczęściej w kontekście czegoś bardziej globalnego i jednocześnie obiektywnego, choćby jako element składowy wszechogarniającego kosmicznego zmierzania ku entropii. To pozwala ująć własną skończoność jako bezwzględny pewnik, ale, być może, posiadającą ukryty, lecz istniejący sens. Można przypuścić, że kreowanie modeli (symboli) przemijania, bogato reprezentowane we wszelkiej twórczości, daje artystom namiastkę władzy w stosunku do tego, co minęło: wszak nasze ja wciąż, na razie istnieje, zawłaszczając całą przeszłość, podporządkowując ją jednej, aktualnej chwili pojawiającej się refleksji, w której wszelkie minione istnienie daje się ująć pojęciowo w jakiś umowny, niedoskonały, ale jedyny dostępny i porządkujący sposób. To daje możliwość manipulacji przeszłością, budowania znaczeń i konstrukcji powolnych naszym wyobrażeniom i różnym intuicjom. Pojęcie przemijania prowadzi wprost do istoty entropii, zaś jej znamiona to cechy upadku: zanikania, erozji, ruiny. To bardzo wymierne i dosadne narzędzia służące objaśnieniu roli czasu jako procesu. Reprezentowane poprzez różne konwencje plastyczne lub pojęciowe generują sytuacje, kiedy artysta bierze odwet na

nieubłaganej konsekwencji przemijania, którą jest starzenie się i śmierć, podporządkowując je swoim wewnętrznym, subiektywnym transformacjom. Czas staje się wówczas medium, poprzez które katalizuje się krzyk egzystencji, ale i przecucie transcendencji, która zawiaduje wszelkim istnieniem. Nieco trudniej jest ustosunkować się do przyszłości, entropia bowiem, choć zmierza ku przyszłości, to ujmowalna w bezpośrednim poznaniu możliwa jest tylko w odniesieniu do przeszłości. Ta zaś, jaka by nie była, zamknięta we wspomnianej kapsule pamięci, jest bezpieczna. Przyszłość jest niepewna. Może być w jakimś stopniu powieleniem przeszłości, ale może też zaferować coś zupełnie nieprzewidywalnego.

Balansowanie na styku dualizmu pojęciowego przeszłość - przyszłość wyznacza kardynalny aspekt czasu, którym jest terażniejszość. Jednakże wydaje się, że punktualne ujęcie istoty czasu jest złudzeniem równie oczywistym, jak obecność w naszym aktualnym doświadczeniu przeszłości czy przyszłości. Wiąże się bowiem z problematycznym podziałem czasu na odpowiednio krótki, niepodzielny fragment, który byłby odpowiedzialny za ostateczne, bezwarunkowe opisanie terażniejszości. To zaś, jak wiemy, jest niemożliwe; paradoks nieskończoności dzielenia skończonej jednostki czasu na mniejsze, coraz mniejsze fragmenty, rodzi z jednej strony uzasadnioną frustrację, z drugiej zaś każe inaczej sformułować pytania w odniesieniu do kategorii, jaką jest terażniejszość. W rezultacie jedyne, czym dysponujemy to tylko przeszłość zbudowana z galopującej gromady punktów terażniejszości.

Abstrahując od stricte naukowego pojmowania i prób skwantyfikowania czasu, pozostaje nam intuicja, wsparta artystyczną wizją-interpretacją, przecuciem, iluminacją. Dostępny jest niewyczerpalny świat symboli – tych już istniejących, ale i tych oczekujących na swoje odkrycie. Poszukiwania w tym obszarze, to intrygująca domena ludzkiej aktywności realizowana także, a może nade wszystko – poprzez sztukę.

*

Grupa kilkunastu polskich i czeskich artystów, zorientowanych wokół możliwości opisanie czasu poprzez sztukę, przez kilka dni przebywała w miejscu, gdzie w sposób szczególny można było odczuć piętno przemijania. Na miejsce plenerowego spotkania organizatorzy wybrali Chelmsko Śląskie, jedną z najciekawszych miejscowości na Dolnym Śląsku, którego rodowód sięga XIII w. Nieodpowiedzialne odebranie po II wojnie światowej praw miejskich temu będącemu niegdyś centrum tkactwa i turystyki uroczemu miasteczku spowodowało jego zapaść, i powolne umieranie. Utrzymywana przez wieki dobra kondycja miasta uległa destrukcji w ciągu kilku dziesięcioleci. Upadek nastąpił w kategoriach ekonomicznych i urbanistycznych, bowiem nie można odebrać Chelmsku uroku, który, choć podszyty nieco dekadencją aurą, przyciąga i fascynuje. Uptyw czasu jest tu odczuwany w sposób szczególny. Refleksja nad przemijaniem, wyciszenie, a także skuteczna izolacja od spraw na co dzień angażujących uwagę, to główne atuty pleneru artystycznego zorganizowanego w tym miejscu przez Galerię BWA w Jeleniej Górze. Powstałe prace są rodzajem zapisu, tak w nurcie artystycznego dokumentu, jak i czystej kreacji, z wykorzystaniem rozmaitych mediów — od malarstwa, poprzez rzeźbę, rysunek, aż po fotografię. Nie zawsze wykonane prace nawiązują wprost do miejsca plenerowego pobytu artystów, niekiedy dotyczą innej rzeczywistości, innych miejsc. Tam jednak, w Chelmsku, dokonała się sublimacja: czas przejawiał się istotniej, niż ma to miejsce w codziennej krzątaninie, w której zazwyczaj jest przeźroczysty, niezauważalny. Skoncentrowany namysł nad podjętą ideą oraz próby jej zamknięcia w systemy autorskich interpretacji, to swoiste celebrowanie pojęcia, którego transcendujący wymiar jest wyczuwalny, a jednak niemożliwy do ostatecznego ujęcia. Bycie, istnienie, teraz, wczoraj, przemijanie, przyszłość — to tylko symbole, słowne protezy. Sztuka wydaje się skutecznym katalizatorem ewentualnych przybliżeń, próbujących uchwycić naturę czasu, a więc tego, co — jak utrzymuje nauka — nie istnieje. Ale w podobny sposób nie istnieją przecież takie pojęcia jak dobro, miłość, piękno, zło, strach, czy gniew, będąc, jedynie dyspozycjami umysłu. Ich efemeryczność oraz czysto psychologiczny charakter nie przeszkadza im być kanwą nieskończonej ilości utworów artystycznych. Idąc tropem tej analogii, można przyjąć, że także czas, w całej swojej złożoności i nieokreśloności, może odnaleźć swoje miejsce w mnogości artystycznych przedstawień.

Nie sposób opisywać poszczególnych dokonań autorów, którzy podjęli tak ambitne zadanie. Każdy z artystów złożył w tej mierze własną deklarację, niekiedy hermetyczną, a zawsze bardzo osobistą, poprzez którą starał się przejawić siebie w akcie intuicyjnego bądź analitycznego wglądu w naturę badanej kategorii. Prezentowane na wystawie prace to zbiór owych kapsuł czasowych, zawierających niegdysiejszy kształt terażniejszości. Każda zawarta w nich myśl jest jedną z możliwych w nieskończonej ilości potencjalnych wariantów. Chyba jednak najważniejsze jest to, iż powołane do istnienia dzieła, jeśli nie były happeningiem czy chwilową efemerydą, rozpoczynają swoją własną wędrówkę, jako samodzielne, wyzwolone podmioty, dynamicznie nawiązując kolejne relacje z aktualnością, którą oferuje terażniejszość i nieokreślona przyszłość. Intencja zapisana w każdym artystycznym przedstawieniu jest jak fotografia: jest świadectwem tego, co było, a jednocześnie unoszona strumieniem czasu w przyszłość jest przeniesieniem tej intencji w niekończące się akty percepcji. To zaś rodzi możliwość, a nawet konieczność, kolejnych reinterpretacji pierwotnego zamiaru twórcy, wzbogacających ów zamiar nadbudowanym w międzyczasie doświadczeniem. Łatwo to pojąć w przypadku fotografii, która zdaje się bezpośrednim cytatem rzeczywistości. W każdej innej sytuacji fakt ten umyka skutecznie naszej uwadze, wskazując na pozorną beczasowość i brak wystarczająco ostentacyjnej korelacji z tym, co przeszłe. Każde działanie należy do świata minionego, będąc zapewne dowodem na jego istnienie, ale jest też ciągłym potwierdzaniem trwania poza czasem, jeśli przyjąć tezę o jego nieistnieniu. Kolejne akty kontemplacji wytworów sztuki, zachodzące dowolną ilość razy, nie są tylko prostym wskrzeszeniem tego, co wydarzyło się w innej wersji teraz. Są żywym, narastającym dialogiem z terażniejszością, wylaniającą się z wciąż aktualizującego się trwania. Żywe jest złudzenie ich obecnej aktualności, pozorne jest złudzenie wiecznej trwałości.

Piotr Komorowski

Pojem času patří k jednomu z nejvíce víceznačných a složitých procesů formování sebevědomí. Obrovské množství možností kategorizace času znemožňuje vysvětlit tento pojem v rámci jednoho univerzálního filosofického systému. Už sv. Augustin pojednával o tom, že tajemství existence nebo neexistence času je založeno na skutečnosti, že neexistence času v podobě fyzikální nebo procedurální bytosti patří k hlavním podmínkám vzniku jakéhokoliv prožitku. Běžně se čas rozlišuje na vědeckém a antropologickém základu - jako kategorie lidské zkušenosti. Z mnoha typologií, týkajících se těchto kategorií, jsou typologie abstrahující od striktně absolutní povahy času chápány jako ekvivalentní s prostorem, jako schopnost umožňující člověku vnímat základní realitu, považovány asi jsou nejpraktičtější. Je však třeba poukázat na relativitu takového porozumění a snažit se alespoň obecně formulovat definice povahy času podle pravidel moderní vědy. Zde je třeba připomenout, že slavný spor mezi Isaacem Newtonem a Gottfriedem Leibnizem byl hlavní osou diskuse o problému času. Newton tvrdil, že čas a prostor existují samy o sobě, jsou absolutní, autonomní a nezávislé na vnějších faktorech. V souladu s tímto přístupem si můžeme představit vesmír jako prázdný, zbavený hmotných objektů, ve kterém však existuje čas a prostor. Podle Leibnize čas a prostor jsou relativní, což znamená, že jejich existence je možná pouze jako vzájemná závislost skutečných objektů. Důležitou definici času navrhl Immanuel Kant, který, stejně jako Leibniz původně tvrdil, že čas a prostor jsou relativní. Nicméně, přiblížil se nakonec ve svých názorech k Newtonově teorii, a dospěl k závěru, že povaha času a prostoru je absolutní, čas a prostor nepatří do hmotného světa, a jsou to jen formy poznávání. „Způsoby“, pomocí nichž lidská mysl organizuje a seskupuje dojmy, které se k němu dostanou. Tyto kategorie jsou tedy spíše považovány jako dispozice lidské mysli než nezávislé bytosti. Zmíněné pojmy Kant považoval za syntetické soudy a priori, objektivně zakotvené v lidském kognitivním aparátu. Není tedy možné odstranit je z mysli, avšak je možné si je představit bez společnosti jakýchkoliv dalších objektů.

Zda se, že moderní fyzika nedůvěřuje intuitivnímu porozumění povaze času, a považuje čas za relativní a flexibilní. Podle Einsteina hranice mezi minulostí, současností a budoucností je iluzorní. Britský fyzik Julian Barbour navrhuje jeden z nejzajímavějších současných konceptů, zahrnující eliminaci času ve fyzickém obrazu světa. Ve své teorii radikalizuje Leibnizův časový koncept: tvrdí, že skutečně existují jen události, a čas je jen jejich uspořádání. Tato teorie však neobsahuje koncept, který je nyní chápán jako časový bod, následující po tom, co se právě stalo a předcházející tomu, co se zanedlouho stane. Současnost je výsledkem veškerých možných konfigurací prostoru, takže čas, stejně jako u Einsteina, je pouze iluzí. Zda se však, že lidská mysl je schopna registrovat různá „ted“, uspořádat je podle svých povah, a vytvořit ve vědomí chronologie události. Náš pocit dočasnosti je posilován pomocí tzv. časových schránek - zápisů o tom, co podle našeho přesvědčení existuje v minulosti. K tomu slouží geologické důkazy, slovní zprávy, obrázky, a zároveň - zvláštním způsobem - fotografie. Také naše paměť může být taková kapsle, udržující konfigurace objektů, a kdysi považovaných za „ted“. Podle Barboura se v lidském mozku vytváří pravidelnost označovaná jako „časová šipka“, i když na ní neodpovídá žádný zákon fyziky, a neurobiologie a psychologie jsou názoru, že naše vnímání a zapamatování je spíše produktem než odrazem reality.

I když o čase mluví téměř každá filosofie, a moderní věda se snaží s pomocí nejnovějších metod zachytit jeho podstatu, dosud v této záležitosti nedošlo ke konečnému rozhodnutí, a v největší pravděpodobnosti se tak jen rychle nestane. Nově vznikající teorie, ve skutečnosti potvrzující pouze lidské tendence k teoretizování, nedosahují konečného vysvětlení povahy času, zobrazují pouze současný stav poznání, a často jen hypotetické předpoklady o jeho povaze. Možná, že konečné odhalení tajemství času vzdoruje našim kognitivním schopnostem a nikdy nebudeme moci znát pravdu, která tak pro nás zůstane navždy nedosažitelná. Nicméně, čas měl by být chápán nejen v kontextu současné existence, ale také ve smyslu své skryté autonomie, a zejména jako role při formování vědomí.

Z výše popsaného praktického hlediska, lze k pochopení role a významu času pro svou jednoduchost použít dva myšlenkové moduly. Dle prvního, je naše

existence objektivní, a čas pouze protéká skrze nás. Jsme subjekt bytí a čas v jistém smyslu na nás jen parazituje. Druhá možnost je taková, že naše existence je zahrnutá v čase, ve kterém cestujeme, stejně jako ostatní hmotné a mentální subjekty. V tomto případě je samotný čas příčinou bytí – neexistuje v nás a kvůli nám. Existujeme v čase stejně jako ve vesmíru. Přijetí jednoho z citovaných pohledů může být stejně rozumné, a závisí jen na našem subjektivním sklonu k jednomu nebo druhému přesvědčení. Zároveň je možná i situace, ve které obě okolnosti existují paralelně.

Spojování podstaty času s povahou procesu, tj. s uspořádaným sledem událostí, je z antropologického hlediska nejčastěji používanou možností jeho popisu, poměrně často zastoupenou v umění a literatuře. Fenomén pomíjivosti, který cítíme zvláště silně, je základní dimenzí existence, ukazující na neodvratnou konečnost každé bytosti. Pokud je tak těžké vyrovnat se s vlastním koncem, snažíme se naši osobní pomíjivost pochopit v kontextu něčeho globálního a objektivního, možná jako součást bezmezné, vesmírné tendence k entropii. Díky tomu je možné vyjádřit vlastní konečnost jako absolutní jistotu, která má možná skrytý, ale existující smysl. Lze předpokládat, že typické pro umění vytváření modelů (symbolů) promíjivosti dává umělcům náhražku moci ve vztahu k tomu, co proběhlo: koneckonců naše ego stále existuje, přivlastňuje si celou minulost, a podřizuje ji jedinému, aktuálnímu okamžiku reflexe, kdy veškerou minulou existenci lze pochopit nějakým konvenčním, nedokonalým, ale jediným dostupným a uspořádaným způsobem myšlení. Dává to možnost manipulovat s minulostí, vytvářet významy a struktury, podřízeným naším představám a různým intuicím. Pojem pomíjivosti vede přímo k podstatě entropie, která nese známky úpadku: atrofie, eroze, hniloby. Jsou to velmi specifické a expresivní nástroje, které vysvětlují transformační roli času. Vytvářejí situace, zastupované různými uměleckými nebo koncepčními konvencemi, kdy se umělec snaží o pomstu na stárnutí a smrti - neúprosných důsledcích pomíjivosti, a podřídí je svým vnitřním, subjektivním transformacím. Čas se pak stává médiem, jehož prostřednictvím je katalyzován výkřik bytí, ale také pocit transcendence, která řídí veškerou existenci. Je poněkud obtížnější odkazovat se na budoucnost, protože entropie, i když směřuje k budoucnosti, může být zachycena v přímém poznání pouze ve vztahu k minulosti, která – uzavřená v časové kapsli – je

bezpečná. Budoucnost je nejistá: dokáže do jisté míry duplikovat minulost, ale na druhou stranu může také nabídnout něco zcela nepředvídatelného.

Vyvažování na hranici pojmového dualismu „minulost – budoucnost“ určuje základní rysy času – současnost. Zdá se však, že pochopení podstaty času jako specifického bodu, je tak zřejmou iluzí jako přítomnost minulosti nebo budoucnosti v našich současných zkušenostech, protože se spojuje s nezbytností problematického dělení času na vhodně krátkou, nedělitelnou součást, který by měl zodpovídat za konečný a bezpodmínečný popis současnosti, a to jak víme, není možné. Paradox nekonečného dělení konečné jednotky času na menší a menší částice, vyvolává na jedné straně oprávněnou frustraci, a na druhé straně vyžaduje zcela jiné formulování otázek ve vztahu k současnosti chápané jako koncepční kategorie. V důsledku toho, jediná věc, kterou máme k dispozici, je minulost sestavená z hromady cválajících bodu současnosti.

Kromě přísně vědeckého porozumění a pokusů o kvantifikaci času, máme intuici podporovanou uměleckou vizí - interpretací, předpovědí, osvícením. K dispozici je nevyčerpatelný svět symbolů: existujících a těch, které čekají na své objevení. Zkoumání těchto oblastí je zajímavou sférou lidské činnosti, realizovanou také, a možná především – prostřednictvím umění.

**Skupina několika českých a polských umělců, zaměřujících se na popis času pomocí uměleckých prostředků, zůstala na několik dní v jednom místě, ve kterém se zvláštním způsobem objevuje stigma pomíjivosti. Místem setkání bylo vybráno Chełmsko Śląskie, jedno z nejzajímavějších historických měst Dolního Slezska, jehož počátky sahají do 13. století. Nezodpovědné snížení statutu toho okouzlujícího městečka na obyčejnou vesnici po II. světové válce, mělo za následek jeho kolaps a pomalé umírání. Po staletí udržovaný dobrý stav městečka z předválečného období jako tkalcovského střediska a turistické destinace, byl zničen během několika desetiletí. Přestože došlo k úpadku v ekonomickém a urbanistickém směru, má Chełmsko stále v sobě díky lehce obestřené dekadentní aury své zvláštní kouzlo, které neustále přitahuje a fascinuje. Plynutí času se tu vnímá zvláštním způsobem. Meditace o pomíjivosti, klidné okolí, stejně jako izolace od každodenních problémů, které*

zabírají pozornost, jsou hlavními přednostmi uměleckého plenéru, který v tomto místě organizovala galerie výtvarného umění v Jelení Hoře. Díla vytvořená s využitím různých médií - od malby, přes sochařství, kresby až po fotografie, jsou jakýmsi záznamem nejen v kategorii uměleckého dokumentu, ale i v čisté tvorbě. Uvedené práce umělců se nevztahují vždy přímo k místu konání plenéru, občas se také týkají jiné reality a jiných míst, avšak právě v Chelmsku došlo ke zvláštní sublimaci: čas se zdál daleko důležitější než v každodenním shonu, ve kterém je obvykle transparentní a nepozorovatelný. Reflexe zaměřená na myšlenku času, a pokusy o její uzavření v systémech autorských interpretací, jsou zvláštní oslavou koncepce, jejíž transcendentní rozměr je vnímatelný a přesto konečně nepolapitelný. Bytí, existence, nyní, včera, pomíjivost, budoucnost, to jsou jen symboly - slovní protézy. Umění se zdá být účinným katalyzátorem veškerých možných akcí zaměřených na zachycení povahy času, tedy toho, co podle vědy neexistuje. Podobným způsobem neexistují pojmy, které jsou pouze koncepcí lidské mysli, jako dobro, láska, krása, zlo, strach nebo vztek. Jejich efemerida a čistě psychologický charakter jim nezabraňuje být základem nekonečného množství uměleckých děl. Podle této analogie lze předpokládat, že i čas ve své složitosti a neurčitosti může najít své místo v množství aspektů umění.

Není možné popsat jednotlivá díla autorů, kteří si položili tak ambiciózní úkol. Každý z umělců si v tomto ohledu učinil vlastní, někdy hermetické, a vždy velmi osobní prohlášení, kterým se snažil z intuitivního nebo analytického pohledu ukázat na povahu zkoumané kategorie. Díla představená na výstavě jsou sbírkou „časových kapslí“, obsahujících minulý tvar současností. Každá myšlenka, obsažená v dílech, je jen jedním z možných variant ze svého nekonečného počtu. Snad nejdůležitější věcí je to, že povolána k existenci díla, která nepatří do kategorie happeningů a nejsou dočasnými efemeridy, začínají svou vlastní cestu jako nezávislé, osvobozené subjekty, dynamicky vytvářející nové vztahy mezi současností a neurčitou budoucností. Záměr zaznamenaný v každém uměleckém díle je jako fotografie, která je svědectvím o tom, co bylo, a stále je odváděn proudem času do budoucnosti, a tento záměr přenáší i do nekonečného a neustále opakujícího se procesu vnímání. To dává možnost vzniku záměrů tvůrců a dokonce nezbytností následných reinterpretací původního

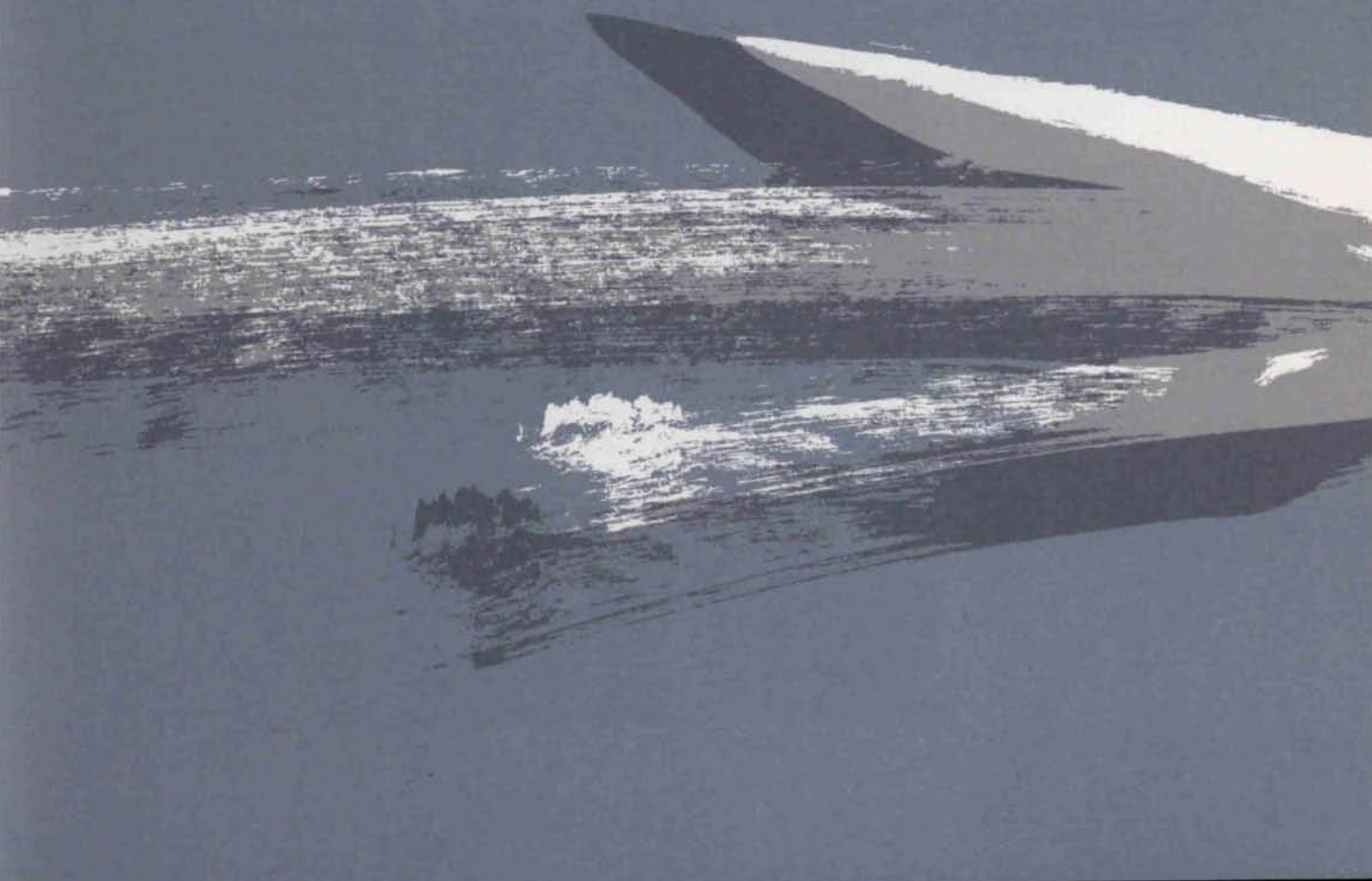
záměru, obohacujícího tento záměr novou zkušeností. Je to snadné pochopit v případě fotografie, která se zdá být přímou citací reality. V libovolné jiné situaci tato skutečnost uniká naší pozornosti - naznačuje na zdánlivou bezčasovost a absenci dostatečně ostentativní korelace s tím, co je minulé. Veškerá činnost patří ke světu svou minulostí, což je pravděpodobně důkazem jeho existence a zároveň neustálým potvrzováním bytí mimo čas, přijmeme-li tezi o neexistenci času. Opakované a neomezené akty kontempace uměleckého díla nejsou jen pouhým vzkříšením toho, co proběhlo v jiné verzi „ted“. Jsou živým a rostoucím dialogem se současností vynořující se ze znovuzrozeného času. Iluze jejich dočasné existence je živá, iluze věčného trvání je zřejmá.

Piotr Komorowski

Překlad Gabriel Jaczewski

Radomír Geryk
Jan Harant
Petr Havel
Janina Hobgarska
Jacek Jaśko
Teresa Kępowicz
Alicja Kotodziejczyk
Piotr Komorowski
Jerzy Kryszpin

David Mazanec
Zdena Šafka Řeháková
Katarzyna Rotkiewicz-Szumaska
Sandra Rzeszutek
Jakub Stepanovic
Oskar Stolín
Agnieszka Topolnicka-Mielecka
Eva Vlasáková

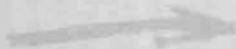
Radomír Geryk

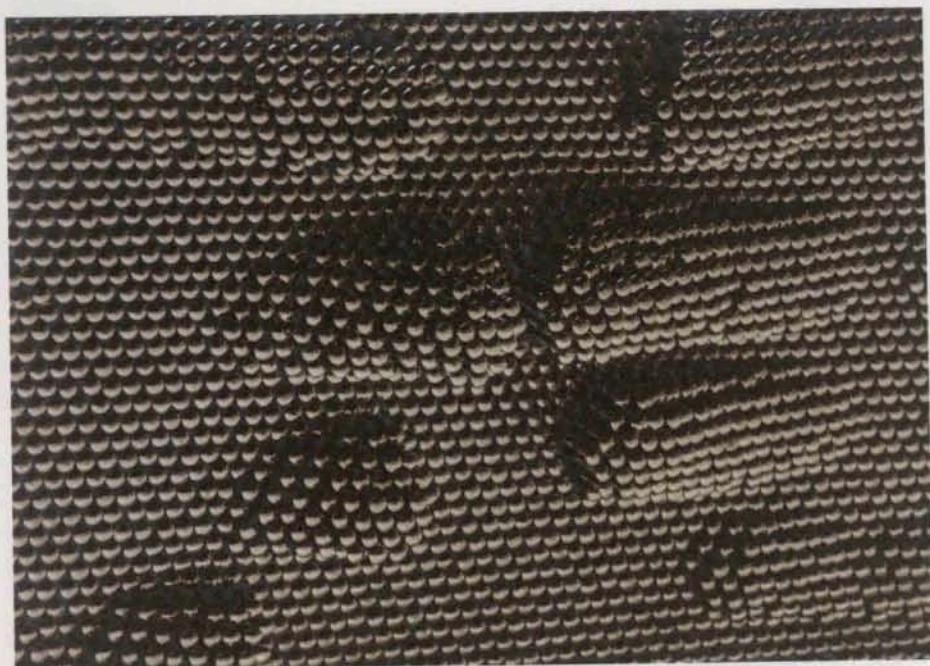
**1987 Valašské Meziříčí*

Ukończył średnią szkołę meblarską w Bystřicach pod Hostýnem, kierunek artystyczno-przemysłowa obróbka drewna. Następnie studiował na Uniwersytecie Ostrawskim w pracowni rzeźby u doc. Mariusa Kotrby (2008–2013); w ramach studiów odbył też staż we Francji. W następnych latach podróżował po Europie, wykonując różne prace. Obecnie mieszka i tworzy w Štramberku.

**1987 Valašské Meziříčí*

Vystudoval uměleckoprůmyslové zpracování dřeva na Střední průmyslové škole nábytkářské v Bystřici pod Hostýnem. Poté pokračoval na Ostravské Univerzitě v Ostravě v Ateliéru sochařství - volná tvorba u doc. Mariuse Kotrby (2008–2013), jehož součástí byla i studijní a pracovní stáž ve Francii. V následujících letech cestoval a pracoval v různých profesích po Evropě. Dnes žije a tvoří ve Štramberku.

Dotyk, 2018, metalový mobil,
38 x 12 x 61 cm

Dotek, 2018, kovový mobil,
38 x 12 x 61 cm

Pejzaž, 2017, dřevno, snycerka,
40 x 40 x 80 cm

Krajina, 2017, dřevořezba,
40 x 40 x 80 cm

Jan Harant

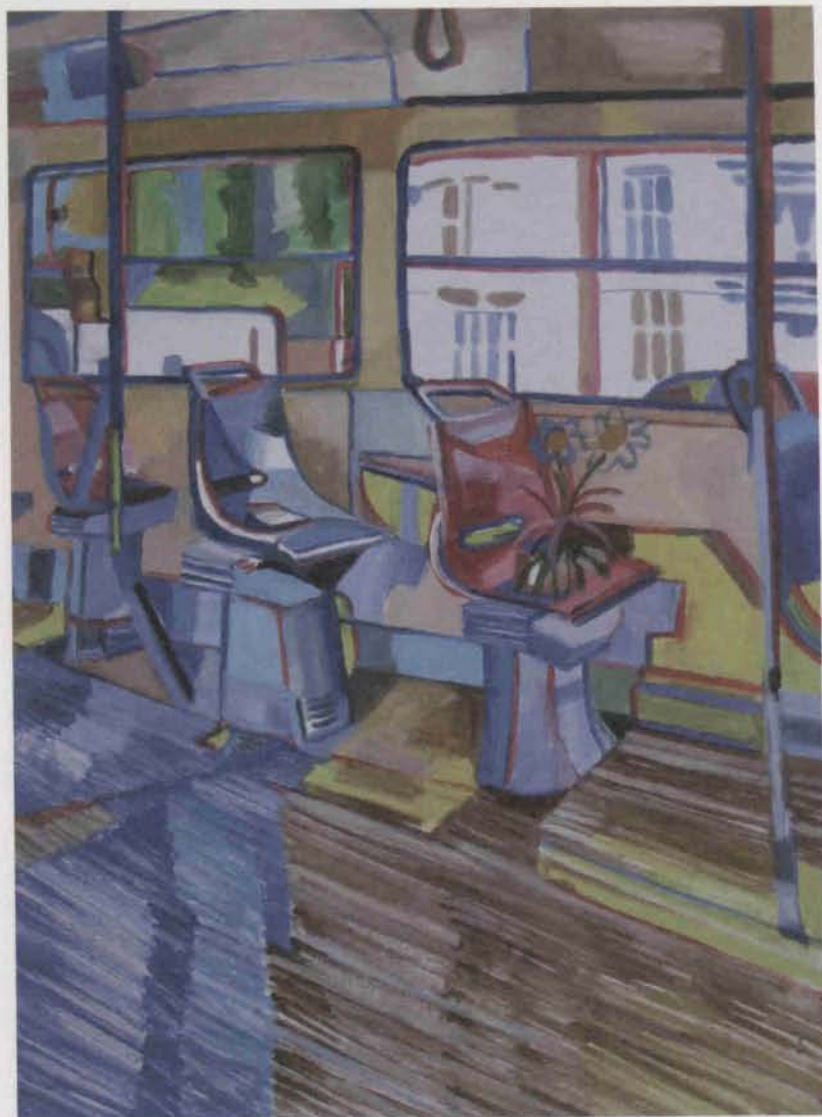
* 1984 Frýdlant v Čechách

W 2003 r. ukończył Średnią Szkołę Artystyczno-Przemysłową w Jabloncu nad Nysą. Studia na Akademii Sztuk Pięknych w Pradze rozpoczął dopiero w wieku 28 lat u prof. Michaela Rittsteina (2010–2016). Malowanie stało się dla niego motywacją do dalszej drogi i sposobem myślenia o życiu, o istnieniu, środkiem do wyjaśniania sobie stanu rzeczy, poszukiwania nowych metod ekspresji. W swoich pracach poddaje refleksji istnienie jednostki w społeczeństwie konsumpcyjnym, jej samotność i dostosowywanie się do otoczenia, które jednostkę deformuje wewnętrznie i krępuje. Mieszka i pracuje w Pradze.

* 1984 Frýdlant v Čechách

V roce 2003 ukončil Střední uměleckoprůmyslovou školu v Jablonci nad Nisou. Akademii výtvarných umění v Praze začal studovat až ve svých 28 letech (prof. Michael Rittstein 2010–2016). Malování se pro něj stalo důvodem, proč jít dál, i způsobem osobitého přemýšlení o životě, o bytí, ujasňování si stavu věcí, hledáním nových způsobů vyjadřování se. Ve svých pracích reflektuje bytí jedince v konzumní společnosti, jeho samotu a přizpůsobování se okolí, které jedince vnitřně deformuje a svírá. Žije a pracuje v Praze.

Kolektywna niepamięć, 2018, akryl, płótno, 110 x 80 cm
Kolektivní zapomenutí, 2018, akryl, plátno, 110 x 80 cm

Otwórz oczy, 2018, kredki, papier, 28,5 x 21 cm
Otevři oči, 2018, pastelky, papír, 28,5 x 21 cm

Petr Havel

**1987 Varnsdorf.*

W 2006 ukończył Średnią Szkołę Artystyczną w Libercu, kierunek fotografia klasyczna, grafika i rysunek. Po szkole poświęcił się przede wszystkim grafice, rysunkowi i malarstwu, fotografią zajął się później, zaczynając od cyfrowej, do której następnie dołączyła fotografia analogowa. Obecnie tworzy i działa w Libercu, koncentrując się zarówno na fotografii klasycznej, jak i cyfrowej w połączeniu z grafiką, malarstwem i rysunkiem.

**1987 Varnsdorf.*

V roce 2006 absolvoval na Střední umělecké škole v Liberci, kde studoval klasickou fotografii, grafiku a kresbu. Po studiu se věnoval zejména grafice, kresbě a malbě, přičemž k fotografování se dostal až později. Začal s fotografií digitální, ke které následně připojil analogovou. V současné době tvoří a působí v Liberci a soustředí se jak na fotografii klasickou, tak digitální v kombinaci s grafikou, malbou a kresbou.

Energia czasu, 2018

rysunek + fotografia cyfrowa, postprodukcja (kolaż)

Energie času, 2018

kresba + digitální fotografie, postprodukce (koláž)

Linia czasu, 2018

podwójna ekspozycja, rysunek + fotografia cyfrowa

Linie času, 2018

dvojitá expozice, kresba + digitální fotografie

Janina Hobgarska

Absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego i Wyższego Studium Fotografii w Warszawie (1989). Zajmuje się fotografią klasyczną zbliżoną do dokumentu. Bliskie jej jest ujęcie fotografii jako zapisu energii miejsca i własnych emocji. W fotografii interesują ją miejsca ciszy i przestrzeń kontemplacyjna. Mieszka i pracuje w Jeleniej Górze.

Absolventka Vratislavské univerzity a Vyššího studia fotografie ve Varšavě (1989). Je členkou Svazu uměleckých fotografů. Věnuje se klasické fotografii blízké dokumentu. K fotografii přistupuje jako k záznamu energie místa a vlastních emocí. Ve fotografii jí zajímají místa ticha kontemplační prostor. Bydlí a pracuje v Jelení Hoře.

Bez tytułu, 2017,
wydruk na podstawie negatywu 6 x 6 cm
Bez nazwu, 2017, tisk z negatywu 6 x 6 cm

Bez tytułu, 2017,
wydruk na podstawie negatywu 6 x 6 cm
Bez nazwu, 2017, tisk z negatywu 6 x 6 cm

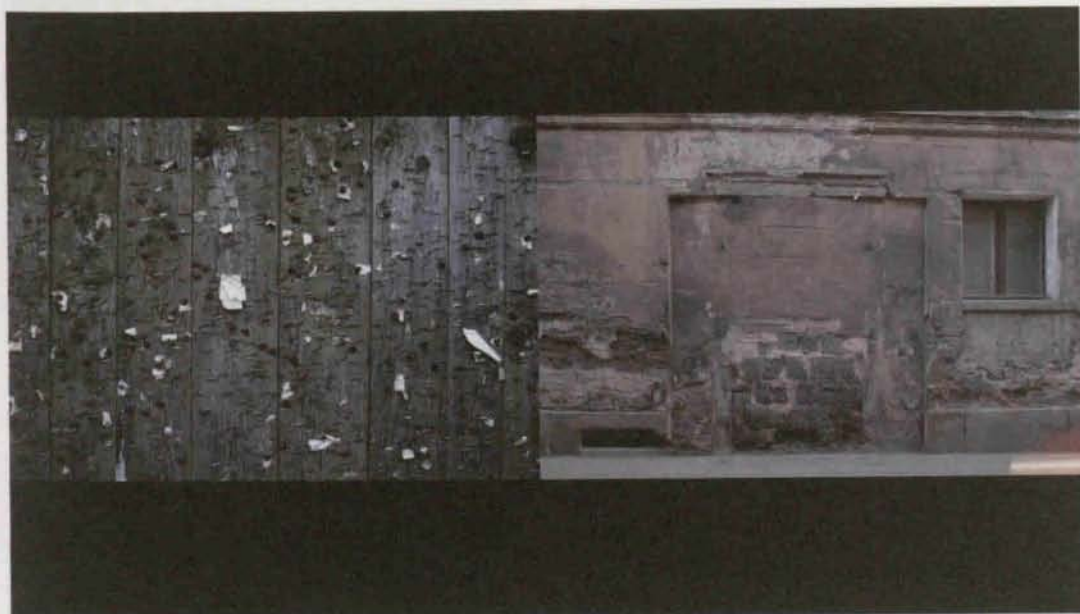
Jacek Jaśko

*1955

Za fotografie z Karkonoszy nagradzany kilkakrotnie na Biennale Fotografii Górskiej w Jeleniej Górze. Swoje prace poza Polską pokazywał m.in. w Czechach, Danii i w Niemczech. Absolwent Wyższego Studium Fotografii, członek Stowarzyszenia Jeleniogórska Strefa Fotografii. Pomysłodawca i autor wystaw „Na płocie”, organizowanych z grupą przyjaciół w Kopańcu (Góry Izerskie), mieszka i prowadzi „Galerię Domową”. Przez kilkanaście lat był dziennikarzem „Gazety Wyborczej”, „Słowa Polskiego” i redaktorem czasopisma „Karkonosze”. Obecnie współpracuje z tygodnikiem „Nowiny Jeleniogórskie”. Autor tekstów o fotografii publikowanych w prasie, wydawnictwach i katalogach wystaw.

*1955

Za fotografie z Krkonoš byl několikrát oceňován na Bienále horské fotografie c Jelení Hoře. Kromě tuzemských výstav své fotografie prezentoval mj. v České republice, Dánsku a Německu. Je absolventem Vyšší školy fotografické, členem spolku Jeleniogórska Strefa Fotografii. Je také iniciátorem a kurátorem výstav Na plotu, které pořádá s partou kamarádů v obci Kopaniec (Jizerské hory), kde bydlí a vede galerii Galeria Domowa. Víve než deset let jako novinář pracoval v periodících: Gazeta Wyborcza, Słowo Polskie a jako šéfredaktor časopisu Karkonosze. Autor textů věnovaných fotografii v tisku, publikacích a katalozích výstav.

Czas I, 2017, fotografia cyfrowa, 33 x 59 cm
Čas I, 2017, digitální fotografie, 33 x 59 cm

Czas II, 2017, fotografia cyfrowa, 33 x 59 cm
Čas II, 2017, digitální fotografie, 33 x 59 cm

Teresa Kępowicz

Urodziła się, mieszka i pracuje w Karpaczu.

W latach 1979–84 studiowała na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Dyplom z wyróżnieniem uzyskała w 1984r. na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa Przemysłowego w pracowni doc. Wilhelma Semaniszyna. Malarstwo studiowała w pracowni doc. Mariana Wolczuka. Zajmuje się głównie malarstwem sztalugowym. W 1994 r. została laureatką I nagrody w konkursie z okazji 150-lecia Rekonsekracji Kościółka Wang w Karpaczu za pracę „Reminiscencje – Wang”. W roku 2006 i 2012 Otrzymała Nagrodę Marszałka Województwa Dolnośląskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury. Jej prace znajdują się w zbiorach prywatnych w Polsce oraz w Belgii, Niemczech, Szwajcarii i USA

Narodila se v Karpaczi, kde také žije a pracuje.

V letech 1979 až 1984 studovala na Akademii výtvarných umění ve Vratislavi (Wrocław). Diplom s vyznamenáním získala na Fakultě interiérů a průmyslového designu v ateliéru doc. Wilhelma Semaniszyna. Malbu studovala v ateliéru doc. Mariana Wolczuka. Věnuje se hlavně malbě. V roce 1994 získala I. cenu v soutěži u příležitosti 150. výročí opětovného vysvěcení kostela Wang v Karpaczi za obraz Reminiscence – Wang. V letech 2006 a 2012 získala Cenu maršálka Dolnoslezského vojvodství za významný přínos v oblasti kultury. Její práce lze nalézt v soukromých sbírkách v Polsku a v Belgii, Německu, Švýcarsku a USA.

...bylo?, nie bylo... będzie?... nie będzie..., 2018, olej na desce, 185 x 155 cm

...bylo?, nebylo... bude?... nebude..., 2018, olej na dřevěné desce, 185 x 155 cm

Dom zły, 2018, obiekt z fotografią, 113 x 80 cm

Dům zlý, 2018, art objekt s fotografií, 113 x 80 cm

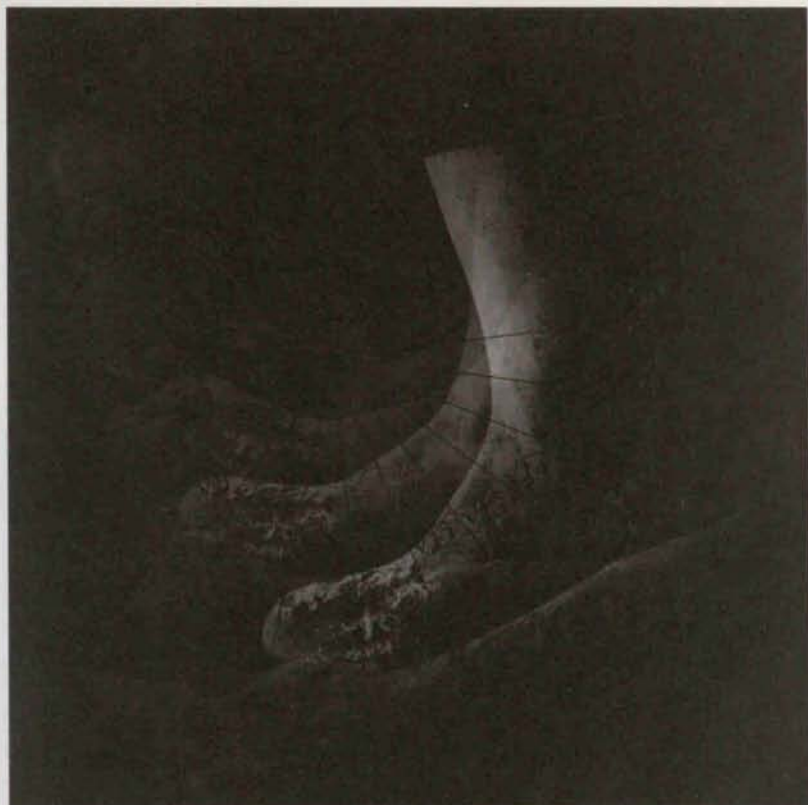

Alicja Kołodziejczyk

Absolwentka Jeleniogórskiej Szkoły Fotografii. Od 2012 roku realizuje projekt „Martwe Natury” w Muzeum Przyrodniczym w Jeleniej Górze. Równocześnie tworzy autorski cykl zatytułowany „Archetyp – świadomość wyzwolona przez przedmiot”. Zawodowo zajmuje się fotografią still life oraz projektowaniem stron internetowych. Od czterech lat prowadzi zajęcia z fotografii cyfrowej w Jeleniogórskim Centrum Kultury. Współpracuje z Niemiecką Agencją Fotograficzną Living4Media oraz StockFood.

Absolventka Jelenohorské fotografické školy. Od roku 2012 realizuje projekt Zátíší v Přírodovědném muzeu v Jelení Hoře. Zároveň tvoří autorský cyklus s názvem Archetyp – vědomí osvobozené předmětem. Živí se fotografií still life a projektováním webových stránek. Poslední čtyři roky vyučuje digitální fotografii v Jelenohorském kulturním centru JCK. Spolupracuje s německou fotografickou agenturou Living4Media a StockFood.

Z czasem zapomnisz I, 2017,
technika cyfrowa, fotomontaż, 60 x 60 cm
Nakonec zapomeneš I, 2017, digitální média,
fotomontáž, 60 x 60 cm

Z czasem zapomnisz II, 2017
technika cyfrowa, fotomontaż, 60 x 60 cm
Nakonec zapomeneš II, 2017, digitální média,
fotomontáž, 60 x 60 cm

Piotr Komorowski

* 1955 Wrocław

W latach 1989–1995 związany z ideą fotografii elementarnej, bazującej na ortodoksyjnym postrzeganiu struktury medium.

Od 2000 roku zajmuje się fotografią inscenizowaną. Pomysłodawca i współzałożyciel Międzynarodowego Forum Fotografii „Kwadrat”.

Założyciel Autorskiego Laboratorium Fotografii we Wrocławiu.

Profesor ASP we Wrocławiu. W Katedrze Sztuki Mediów na Wydziale Grafiki i Sztuki Mediów prowadzi Pracownię Fotografii Inscenizowanej. Członek ZPAF.

* 1955 Vratislav

V letech 1989 až 1995 mu byla blízká myšlenka elementární fotografie, založené na ortodoxním vnímání struktury média.

Od roku 2000 se zabývá inscenovanou fotografií. Autor idey a spoluzakladatel Mezinárodního fotografického fóra Kwadrat.

Zakladatel Autorské fotografické laboratoře ve Vratislavi. Profesor

Akademie výtvarných umění ve Vratislavi. V rámci Katedry mediálního umění na Fakultě grafiky a mediálního umění vede Ateliér inscenované fotografie. Člen Svazu uměleckých fotografů ZPAF.

RE-KONSTRUKCJA, fotografia, Winnica, wrzesień 1941 – Wrocław, wrzesień 2017

RE-KONSTRUKCJE, fotografie, Winnica (Vinnycja), září 1941 – Wrocław (Vratislav), září 2017

Jerzy Kryszpin

*1949 Elk

Absolwent rzeźby w Szkole Rzemiosł Artystycznych w Cieplicach Śląskich. W latach 1975–1981 należał do grupy twórczej „Synteza”, w latach 1981–1983 współpracował z grupą plastyków „Zadra”. Brał udział w licznych wystawach środowiskowych i ogólnopolskich. Prace w zbiorach Muzeum Bitwy Legnickiej w Legnickim Polu, BWA w Jeleniej Górze oraz w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą.

*1949 Elk

Absolvent oboru sochařství Školy uměleckých řemesel ve slezských Cieplicích. V letech 1975–1981 byl členem tvůrčí skupiny „Synteza”, w letech 1981–1983 spolupracoval s výtvarnou skupinou „Zadra”. Účastnil se četných regionálních a celopolských výstav. Je zastoupen ve sbírkách Muzea lehnické bitvy v Lehnickém Polí, v Galerii BWA v Jelení Hoře a v soukromých sbírkách v tuzemsku a zahraničí.

Wierzę drzewom, 2017, fotografia cyfrowa
Věřím stromům, 2017, digitální fotografie

Nim zgaśnie dzień, 2017, fotografia cyfrowa
Než zhasne den, 2017, digitální fotografie

David Mazanec

* 1988 Jablonec nad Nisou

Ukończył Średnią Szklarską Szkołę Artystyczno-Przemysłową w Żelaznym Brodzie, następnie studiował na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Ostrawskiego. Jest absolwente, pracowni Malarstwo I prof. Daniela Balabána (2013), przebywał na rocznym stazu na Uniwersytecie w Granadzie. Zajmuje się malarstwem. Żyje i pracuje w Pradze.

* 1988 Jablonec nad Nisou

Studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole sklářské v Železném Brodě v ateliéru malba na sklo. Poté na Fakultě umění Ostravské univerzity, kde diplomoval u prof. Daniela Balabána (2013). Za studia absolvoval roční stáž na univerzitě ve španělské Granadě. Ve své tvorbě se věnuje zejména malbě. Nyní žije a pracuje v Praze.

Noc w noc, 2018, akryl na płótnie, 110 x 130 cm
Noc co noc, 2018, akryl na płótnie, 110 x 130 cm

Rok w rok, 2018, akryl na płótnie, 120 x 110 cm
Rok co rok, 2018, akryl na płótnie, 120 x 110 cm

Zdena Šafka Řeháková

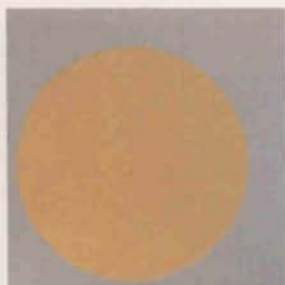
**1953 Praga*

Ukończyła Wyższą Szkołę Artystyczno-Przemysłową w Pradze, kierunek projektowanie tkanin (studia w latach 1974–1981). Pracowała jako projektantka kostiumów i odzieży w Libercu, później uczyła także projektowania ubioru na Uniwersytecie Technicznym tamże.

Jest m.in. autorką projektu kurtyny teatralnej w Małym divadle w Libercu oraz strojów reprezentacji Czech na zimowej olimpiadzie w Lillehammer. Od 2004 r. zajmuje się wolną twórczością, głównie malarstwem. Swoje prace wystawia w Czechach i za granicą. Mieszka i tworzy na przemian w Pradze i we wsi Kryštofovo Údolí.

**1953 Praha*

Vystudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, obor textilní výtvarnictví v letech 1974–1981. Pracovala jako kostýmní a oděvní výtvarnice v Liberci, kde později také vyučovala na Technické universitě oděvní design. Je mj. autorkou návrhu na oponu Malého divadla v Liberci a oblečení pro zimní olympijskou reprezentaci ČR v Lillehammeru. Od roku 2004 se věnuje volné tvorbě, převážně malbě. Vystavuje v České republice i v zahraničí. Žije a tvoří střídavě v Praze a v Kryštofově Údolí.

Bezruch w ruchu, 1-3, 2018, akryl na płótnie, 60 x 60 cm

Klid v pohybu, 1-3, 2018, akryl na plátně, 60 x 60 cm

Ruch w bezruchu, 2018, akryl na płótnie, 80 x 80 cm

Pohyb v klidu, 2018, akryl na plátně, 80 x 80 cm

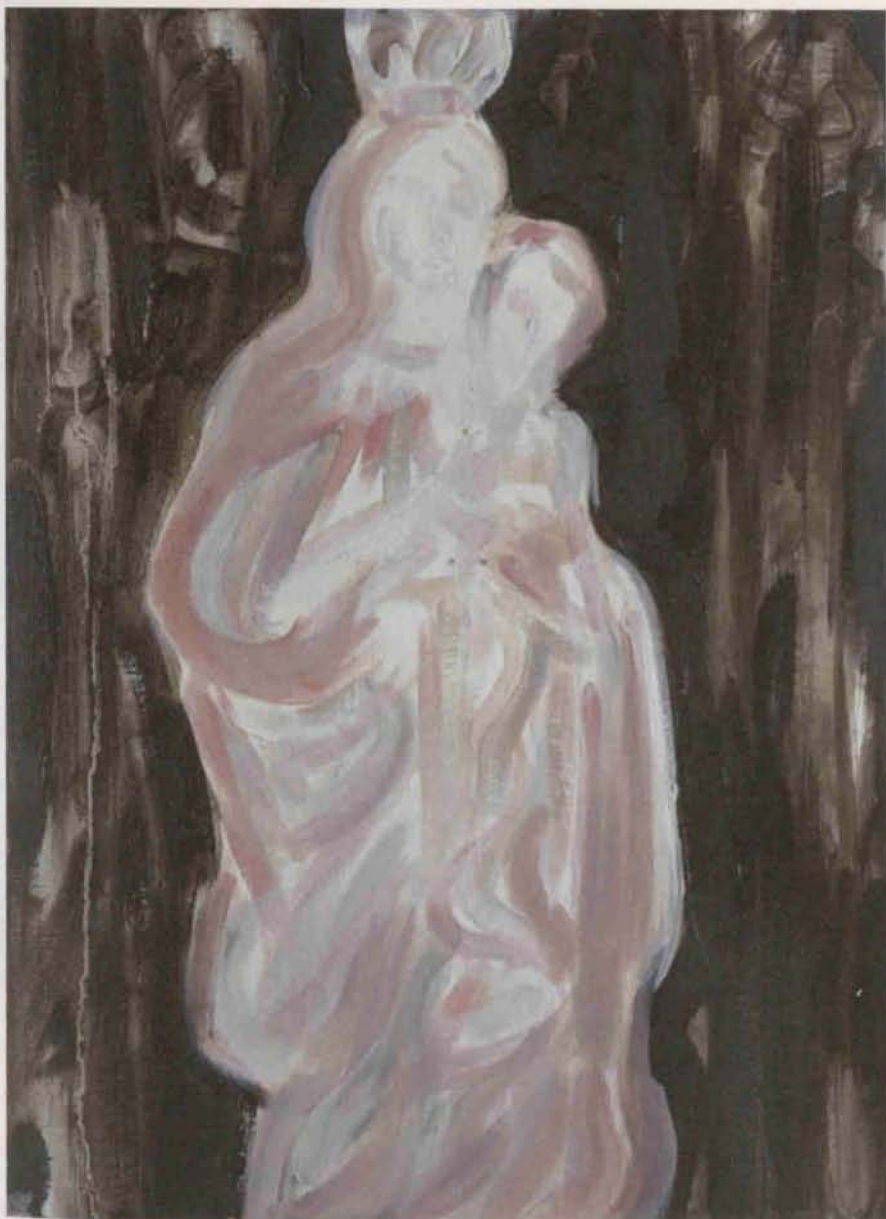
Katarzyna Rotkiewicz-Szumaska

* 1958 Szczecin

Absolwentka Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku na wydziale Malarstwa i Grafiki. Dyplom w 1983 r. u prof. Jerzego Krechowicza. Od 1992 roku współtworzy Teatr Cinema, awangardową formację działającą na pograniczu sztuk wizualnych i teatru ruchu. Współorganizuje Festiwal Muzyki Teatralnej w Jeleniej Górze, autorski projekt Teatru Cinema. Jest laureatką nagrody Niezależnej Fundacji Popierania Kultury Polskiej im. Jerzego Bonieckiego i dwukrotną stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mieszka i pracuje w Michałowicach, w Karkonoszach, w domu będącym również siedzibą teatru i miejscem realizacji wielu projektów i rezydencji artystycznych.

* 1958 Szczecin

Absolventka Fakulty malby a grafiky Státní vysoké školy výtvarných umění v Gdańsku. Diplom získala v roce 1983 u prof. Jerzyho Krechowicze. Od roku 1992 je spolutvůrkyní divadla Teatr Cinema, avantgardní formace, která působí na hranici vizuálního umění a pohybového divadla. Spolupřádá Festival divadelní hudby v Jelení Hoře, autorský projekt Teatru Cinema. Je laureátkou ceny Nezávislé nadace na podporu polské kultury Jerzyho Bonieckého a dvakrát získala stipendium ministra kultury a národního dědictví. Bydlí a pracuje v obci Michałowice v Krkonoších v domě, který je zároveň sídlem divadla a dějištěm mnoha projektů a rezidenčních pobytů pro umělce.

Nietrwałość, 2017, akryl na płótnie, 40 x 30 cm

Nestálost, 2017, akryl na platne, 40 x 30 cm

Nietrwałość, 2017, akryl na płótnie, 40 x 40 cm

Nestálost, 2017, akryl na platne, 40 x 40 cm

Sandra Rzeszutek

*1987

Dyplom obroniła w 2013 r. na ASP we Wrocławiu w Pracowni Malarstwa prof. Waldemara Kuczmy i Pracowni Multimediów prof. Pawła Jarodzkiego. Aneks z grafiki warsztatowej w Pracowni Litografii prof. Frąckiewicza. Zajmuje się malarstwem, rysunkiem oraz realizacjami wideo. Obecnie doktorantka na macierzystej uczelni.

*1987

Akademii výtvarných umění ve Wroclavi, kde studovala v ateliéru malby prof. Waldemara Kuczmy a ateliéru multimédií prof. Pawła Jarodzkiego, absolvovala v roce 2013. Dalším kurzem v oblasti grafiky prošla v ateliéru litografie prof. Frąckiewicze. Věnuje se malbě, kresbě a videotvorbě. V současnosti studuje doktorandské studium na své alma mater.

Od czasu do czasu, 2017, technika mieszana, 7,5 x 38 cm

Čas od času, 2017, kombinovaná technika, 7,5 x 38 cm

Jakub Stepanovic

*1992 Nitra

Podczas nauki w Średniej Szkole Artystyczno-Przemysłowej w Jabloncu nad Nysą ukierunkował się na fotografię. Po maturze kształcił się, wybierając policealną szkołę w Kansas w USA, gdzie studiował dziennikarstwo. Następnie – również tam – pracował jako fotograf prasowy. Obecnie studiuje sztukę w Dundee (Szkocja), a jego twórczość odzwierciedla połączenie zainteresowania dźwiękiem i wideo z zabawą w badanie możliwości interaktywnych instalacji.

*1992 Nitra

Během studia na Střední umělecko-průmyslové škole v Jablonci nad Nisou se zaměřil na fotografii. Po maturitě pokračoval v odvětví a vystudoval Vyšší odbornou školu v oboru žurnalistiky v Kansasu, USA, kde později pracoval jako fotograf pro magazíny a denní tisk. V současné době studuje výtvarné umění v Dundee, Skotsko, a jeho aktuální tvorba odráží kombinaci zájmu o zvuk a video s hravým průzkumem možností interaktivních instalací.

Time 1, 2017, Interaktywna instalacja
Time 1, 2017, Interaktivní instalace

Time 2, 2018, Interaktywna instalacja
Time 2, 2018, Interaktivní instalace

Oskar Stolín

**1991 Svitavy*

Po ukončení Šrednej Školy Artystycznej rozpoczął studia w Libercu na Wydziale Sztuki i Architektury, kierunek design środowiskowy. Podczas studiów odbył staże w Pracowni Šalouna (Akademia Sztuk Pięknych w Pradze), gdzie studiował u mgr Jana Mladovskiego, następnie odbył roczny staż w Szkole Wyższej Sztuk Pięknych (VŠVU) w Bratysławie w pracowni Rzeźba, obiekt, instalacja u prof. Patrika Kovačovskiego. Obecnie odbywa studia magisterskie na Akademii Sztuk Pięknych w Pradze na kierunku nowe media 1 u mgr Tomáša Svobody Ph.D.

**1991 Svitavy*

Po absolvování Střední umělecké školy nastoupil do Liberce na Fakultu umění a architektury, kde studoval obor Environmental design. Během studia byl na stážích v Šalounově ateliéru (Akademie výtvarných umění v Praze), kde studoval u Mgr. Jana Mladovského, následně absolvoval roční stáž na VŠVU v Bratislavě v ateliéru Socha, objekt, instalace u prof. Patrika Kovačovského. V současné době studuje navazující magisterské studium na Akademii výtvarných umění v Praze obor Nová média 1 u MgA. Tomáše Svobody Ph.D.

Metronom 1 second, 2018
Metronom 1 second, 2018

Kompozycja, 2018
Kompozycja, 2018

Agnieszka Topolnicka-Mielecka

* 1977 Jelenia Góra

Ukończyła filozofię na Uniwersytecie Wrocławskim w 2001 r. Drogi artystyczną rozpoczęła w 2006 r., tworząc szereg aniołów w glinie. Kolejne rzeźby to wyobrażone popiersia kobiece i portrety. Bazuje na warsztacie artystycznym w duchu romantycznego mistycyzmu, formalnie jej twórczość stanowi mieszankę archaizmu i realizmu z silnym pierwiastkiem duchowym. Drugim torem biegnie twórczość w drewnie – rzeźby o ludowej stylistyce: ptaki i ryby. Mieszka i tworzy w Popielówku na Pogórzu Izerskim. Uczestniczyła w kilku wystawach zbiorowych w kraju i za granicą.

* 1977 Jelenia Góra

Vystudovala filozofii na Vratislavské univerzitě v roce 2001. Svou uměleckou cestu zahájila v roce 2006, kdy vytvořila řadu hliněných andělů. Další plastiky představují ženské busty a portréty. Tvoří v duchu romantického mysticismu, formálně je její tvorba směsí archaismu a realismu se silným duchovním prvkem. Souběžně tvoří ve dřevě sochy v lidovém stylu: ptáky a ryby. Žije a pracuje v obci Popielówek na severním předhůří polských Jizerských hor. Účastnila se několika skupinových výstav doma i v zahraničí.

Bez tytułu, 2010, gips patynowany, wys. 45 cm
Bez názvu, 2010, sádra patinovaná, výška 45 cm

Kura, 2018, drewno olchowe, wys. 36 cm
Slepice, 2018, olšové dřevo, výška 36 cm

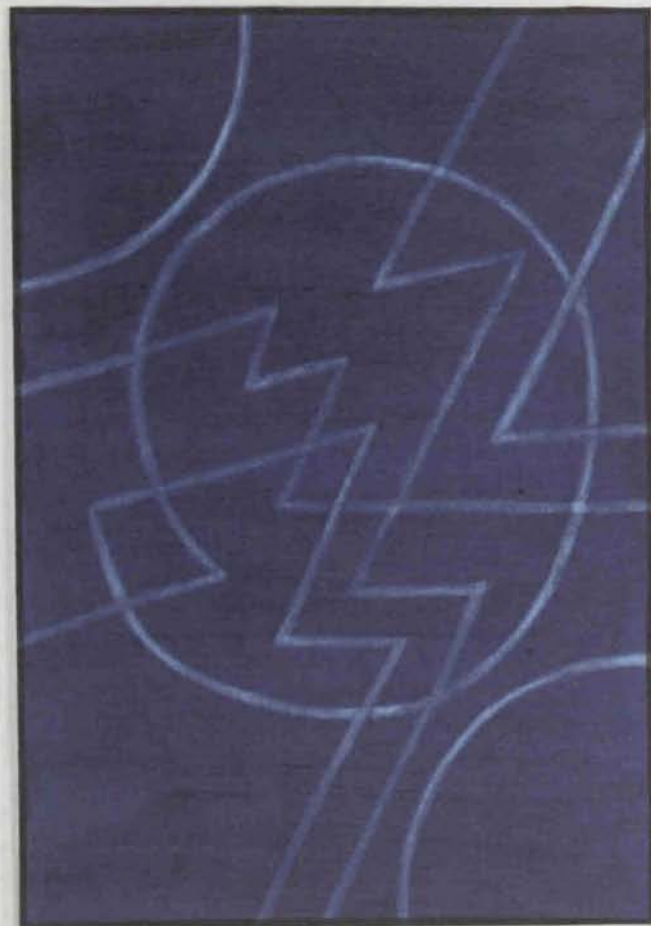
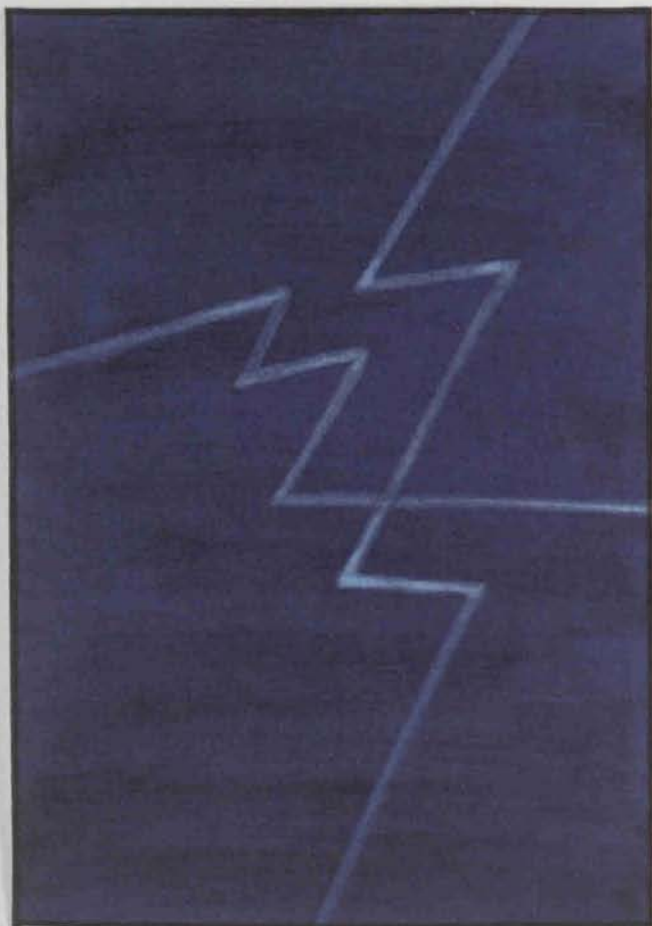
Eva Vlasáková

*1943 Tábor

Studiowała w Szkole Artystycznej V. Hollara oraz Wyższej Szkole Artystyczno-Przemysłowej w Pradze. u prof. Františka Muziky, w latach 1983 i 1985 w Pilchuck Glass School, Stanwood, USA. Używa różnych materiałów, znaczną część jej twórczości artystycznej stanowią rysunki, grafika, malarstwo, trójwymiarowe kolaże, prace z papieru oraz szkło artystyczne. Zdobyła wiele nagród w kraju i za granicą. Pracowała jako designer w hucie szkła FEDER´ s w Meksyku (1995), wykładała i uczyła w USA, Włoszech, na Kostaryce i w Japonii, w latach 2007–2008 prowadziła kursy w Internationale Sommerakademie Bild-Werk Frauenau w Niemczech. Ponad 100 wystaw indywidualnych w kraju i na świecie. Mieszka i pracuje w Malé Skále i w Pradze.

*1943 Tábor

Studovala na Výtvarné škole Václava Hollara a Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze u prof. Františka Muziky, v letech 1983 a 1985 v Pilchuck Glass School, Stanwood, USA. Pracuje s různými materiály, značnou část její výtvarné činnosti představují kresby, grafika, malba, trojrozměrné koláže, práce s papírem a autorské sklo. Získala řadu domácích i zahraničních ocenění. Pracovala jako designer ve sklárně FEDER´ s v Mexiku (1995), přednášela a vyučovala v USA, Itálii, Kostarice a Japonsku, v letech 2007 a 2008 vedla kurzy v Internationale Sommerakademie Bild-Werk Frauenau v Německu. Dosud měla více než 100 samostatných výstav doma i ve světě. Žije a pracuje na Malé Skále a v Praze.

Rysunek 1 – 2, 2017, papier, pigment, 84 x 60 cm, 62, 189 minut
Kresba 1 – 2, 2017, papier, pigment, 84 x 60 cm, 62, 189 minut

Biuro Wystaw Artystycznych w Jeleniej Górze (Polska/Polsko)
Oblastní galerie Liberec (Czechy / Česká republika)

CZAS / ČAS

Organizator projektu i wydawca katalogu / Organizátor projektu a vydavatel katalogu

Biuro Wystaw Artystycznych w Jeleniej Górze

ul. Długa 1, 58-500 Jelenia Góra

+ 48 75 752 66 69

bwa@jeleniagora.pl

Dyrektor / Ředitelka

Luiza Laskowska

Współorganizator, partner projektu / Spolupořadatel, partner projektu

Oblastní galerie Liberec

Masarykova 723/14, 460 01 Liberec

+ 420 485 106 325

oblgal@ogl.cz

Dyrektor / Ředitel

Jan Randáček

Koordinátor / Koordinátorka **Anna Tanaev, Zuzana Štěpanovičová**

Redakcja katalogu / Redakce katalogu **Katarzyna Kreft**

Projekt graficzny / Grafický návrh **Bogumiła Twardowska-Rogacewicz**

Tłumaczenie / Překlad **Gabriel Jaczewski, Czechofilia Helena Jankowska**

Partnerstwo medialne / Mediální partnerství

Druk / Tisk **Jaks, Wrocław**

ISBN 978-83-947891-5-2

Projekt „Czas” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska - Polska 2014–2020, środków budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa oraz Miasta Jelenia Góra.

Projekt Čas je spolufinancován z prostředků Evropské unie v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Programu Interreg V-A Česká republika - Polsko 2014–2020 a prostředků státního rozpočtu Polské republiky prostřednictvím Euroregionu Nisa a také Městem Jelenia Góra.

LÁZNĚ
OBlastní GALERIE LIBEREC

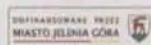
PRZEKROCIŁYMY GRANICZĘ
PRZEKROCIŁYMY GRANICZĘ
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

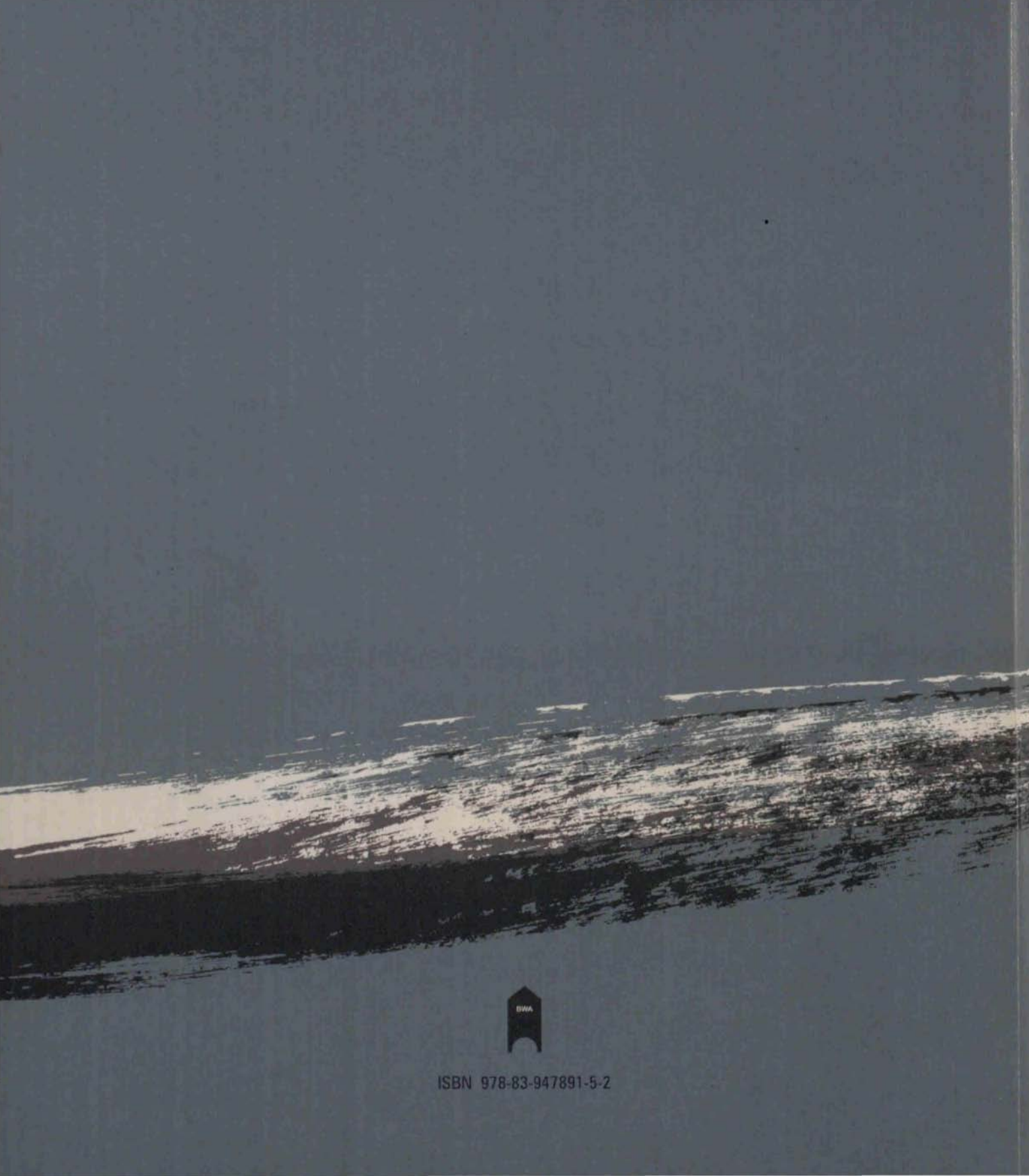
EUROREGION
NYSSE-NISA-NYSSA

WSPÓLFINANSOWANE PRZEZ
MIASTO JELENIA GÓRA

0225

Č25

ISBN 978-83-947891-5-2